

Η Τίτανομαχία Αθ. 27 Μαρ 1939

Η Τίτανομαχία Μουσείον

Ἡ Τιτανομαχία, δὲν ἀποτελεῖ μόνον μίαν ἀπὸ τὰς ὑπερόχους ἐκδηλώσεις τῆς Ἑλληνικῆς φαντασίας. Ἀποτελεῖ ἐπίσης καὶ μίαν ἀπὸ τὰς λαμπροτέρας σελίδας τῆς Ἀρχαίας Λογοτεχνίας καὶ Ποιήσεως. Καὶ οὔτε ἡμπορεῖ νὰ ἀξιολογηθῇ πληρῶς τὸ μεγαλόπνοον ἐκείνο ἔπος πού διελάμβανε τὸν μεταξὺ Τιτάνων καὶ Θεῶν τοῦ Ὀλύμπου πόλεμον, διότι δὲν διασώζεται οὔτε ὁ ὅλος ἐπικός κύκλος τῶν ποιημάτων ἐκείνων, ἀλλ' οὔτε καὶ ὁλόκληρον τὸ τμήμα τοῦ κύκλου αὐτοῦ, τὸ ἀναφερόμενον εἰδικῶς εἰς τὴν παραμυθένια ἐκείνην σύρραξιν, εἰς τὴν ὁποίαν μετέσχε τὸ Σύμπαν, μὲ ὅλας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις.

Ἀποσπάσματα μόνον διεσώθησαν, καὶ αὐτὰ ἀκόμη ἀπὸ «δεύτερο χέρι», συναντώμενα παρ' Ἀθηναίῳ (VII, 277 κ. ε.).

Ὑπὸ πολλῶν τὸ ἔπος ἀπεδόθη εἰς τὸν Εὐμῆλον τὸν Κορίνθιον, ὑπὸ ἄλλων δὲ εἰς τὸν Ἀρκτίνον, ἢ εἰς τὸν Θάμυριν, ἢ εἰς τὸν Λίνον.

Ἀλλ' ὅπως ὅποτε καὶ ἐὰν ἔχη, οἱ ποιηταὶ αὐτοί, ἢ ὁ ποιητής, δὲν ἔκαμαν προφανῶς τίποτε ὀλιγώτερον καὶ τίποτε πε-

ρισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἔκαμεν ὁ Ὅμηρος, ὁ ὁποῖος περισυνέλεξε τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ἔπη, καὶ τὰ συνέρραψεν. Ἀκόμη προγενεστέρα συρραφή, φαίνεται νὰ εἶχε γίνῃ καὶ εἰς τὴν Τιτανογραφίαν, ἢ ὁποία ἀπετελεῖτο ἀπὸ τρία βιβλία, ἢ τρία μέρη, ἀποδιδόμενα εἰς τὸν ἐπικὸν Μουσαῖον.

Γεγονός εἶναι, ὅτι εἴγε περισωθῇ τὸ ἔπος αὐτό, ἢ Ἀνθρωπότης θὰ ἐγνώριζε σήμερον ἱσάξιον τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεύς ἀριστοῦργημα. Ἐν τούτοις, τόσον ἀπὸ τὰ περισωθέντα ἀποσπάσματα, ὅσον καὶ ἀπὸ τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη, ἔγινε κατορθωτὴ ἢ ἀναπαράστασις τῶν προσώπων καὶ τῶν διαφορῶν φάσεων, τοῦ πρώτου «Παγκοσμίου Πολέμου».

Οἱ Τιτᾶνες ἦσαν προσωποποιήσεις τῶν ἀτάκτων καὶ θιαίων στοιχείων τῆς φύσεως, ἀπὸ τὰς συγκρούσεις τῶν ὁποίων προέκυψαν καταστροφαὶ καὶ ἀναστατώσεις κατὰ τὰς πρώτας περιόδους τῆς κοσμογονίας, ὅπως λίγο πολὺ φαίνεται καὶ ἀπὸ τὰς πλείστας ἄλλας παραδόσεις πού διετήρησαν τὴν μακρυὴν ἐκείνην ἀνάμνησιν.

Οἱ Τιτᾶνες, ἐλέγοντο ἐπίσης καὶ Οὐρανιῶνες, ὡς τέκνα τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γαίας.

Ὀνομάζονται καὶ Τιτᾶνες, ἀπὸ τὸν Ὅμηρον, ὁ ὁποῖος τρεῖς μόνον κατονομάζει. Τὸν Κρόνον, τὴν Ρέα καὶ τὸν Ἰαπετόν.

Αὕτη καθ' ἑαυτήν, ἡ ὀνομασία Τιτάν ἢ Τίταξ, ἢ Τίτας, προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα «τιταίνω» πού σημαίνει ὄχι μόνον «τεντώνω», «τραβῶ», «ἀπλώνω» κτλ., ἀλλ' ἐπίσης καὶ «βασανίζω» κ «ἐκδικούμαι», «κάμω ἀτασθαλίαν».

μακράν μὲν τῆς μυθολογίας, ἀλλὰ πλησιέστερα πρὸς τὴν μεταφυσικὴν ἢ ὁποία ἀρχίζει ἀπ' ἐδῶ, μὲ ἰδρυτὴν τῆς τὸν Ἐμπεδοκλέα. Καὶ ἐδῶ, λίγο ἐνδιαφέρουν τὰ δεδομένα. Ἐνδιαφέρει τὸ σύστημα, ἡ τάσις καὶ πρὸ πάντων ἡ δημιουργία τοῦ νέου αὐτοῦ κλάδου τῆς φιλοσοφίας.

Ἐξ ἄλλου δὲν εἶναι τυχαία ἡ νέα αὐτὴ τροπὴ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Ἐμπεδοκλέους πρὸς τὰς νέας κατευθύνσεις.

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὴν θετικὴν ἐπιστήμην. Θὰ ἠμποροῦσε βέβαια νὰ σταματήσει εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τὰ ὅρια τοῦ καταμερισμοῦ τῶν γνώσεων, δὲν ἦσαν καὶ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ εἶναι σαφεῖς.

Κατ' ἐξοχὴν ἐγκυκλοπαιδικὸς νοῦς, ὁ Ἐμπεδοκλῆς δὲν ἠμποροῦσε νὰ σταματήσει. Ὁ νοῦς περιστρέφεται. Συνθέτομεν καὶ ἀναλύομεν. Κτίζομεν ἰδέας καὶ γκρεμίζομεν ἄλλας. Ἀμφιταλαντευόμεθα εἰς τὰς ἐκέψεις μας, ὑφιστάμεθα ἐσωτερικοὺς ἀγῶνας καὶ κρίσεις. Τὸ ἴδιο ποὺ πιστεύομεν σήμερον ἀγωνιζόμεθα νὰ τὸ καταρρίψωμεν αὔριον. Αὐτὸ ποὺ ὀνομάζομεν τῶρα ἠθικόν, τὸ ἀποκαλοῦσαμε μέχρι χθὲς ἴσως ἀνῆθικον.

Μέσα σὲ τέτοιαν ἀέναον κίνησιν, σὲ τέτοιαν ἀγωνίαν καὶ ἀγῶνα, σὲ τέτοιες ἀντιδράσεις λόγων καὶ ἀντιλόγων, παλαίει ὁ νοῦς μας, ἡ συνειδήσις μας, ἡ πίστις μας. Καὶ παλαίομεν καὶ ἡμεῖς διὰ τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων, ἐναντίον τῶν ἀτιφρονοούντων.

Διατίθλα αὐτά; Διότι δίχως αὐτά, ἡ ζωὴ ποὺ εἶναι κίνησις, δὲν θὰ ὑπῆρχεν. Οὔτε ὁ Κόσμος ποὺ εἶναι ἐπίσης κίνησις θὰ ὑπῆρχεν.

Τί θὰ ὑπῆρχεν;

Ὁ Σφαῖρος, ἡ ἀπόλυτος ἡρεμία, ἡ μακαρία ἀκίνησις, ἡ ἔλλειψις συνειδήσεως. Ἄλλως τε κινούμενοι πρὸς τὰ ἐκεῖ μοιρασίως θαδίζομεν. Αὐτὸ εἶναι τὸ κατάντημα τῶν κόπων, μόχθων, κινήσεων, ἀντιδράσεων καὶ ἀγώνων μας: ὁ Σφαῖρος. Καὶ εἶναι φυσικὰ μακαριότης αὐτός, διότι μακρόριον πρᾶγμα εἶναι ἡ ἡρεμία καὶ ἡ γαλήνη ἔπειτα ἀπὸ τὴν τρικυμίαν τῆς πολυκυμάντου ζωῆς!...

Τὸ Κακὸν καὶ τὸ Καλόν, ἀρκετὰ ἐπάλασαν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, ἡ Ἔρις καὶ ὁ Ἔρως. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχουν, οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο!